

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Министерския съвет на Република България

ПО

конституционно дело № 5 за 2004 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛЮ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 15 юли 2004 г. сме конституирани като заинтересувана страна по конституционно дело № 5 за 2004 г., образувано по искане на състав на Върховния касационен съд, Търговската колегия.

С искането се оспорва конституционносъобразността на чл. 31, ал. 1, т. 2 от Закона за закрила и развитие на културата (ЗЗРК). Поддържа се, че с оспорената разпоредба се установяват допълнителни финансови утежнения в нарушение на конституционната норма на чл. 60, ал. 1, предвиждаща единствено плащането на данъци и такси като възможност за налагане на имуществени задължения в полза на държавния и общинския бюджети, в следствие на което се нарушава и конституционно установения принцип на правовата държава – чл. 4, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Искането на съдебния състав е обосновано с Решение № 8 на Конституционния съд от 1997 г. по конст. дело № 3 за 1997 г., Решение № 31 на

Конституционния съд от 1998 г. по конст. дело № 24 за 1998 г. и Решение № 6 на Конституционния съд от 2002 г. по конст. дело № 9 за 2002 г., в мотивите на които се казва:

“Конституцията не предвижда възможност държавата едностранно, дори със закон, да задължава физическите и юридическите лица да заплащат отчисления от приходите от развиваната от тях правомерна дейност на фондовете на различни ведомства и органи на управление. Едностранното налагане на утежнения от страна на държавата, които нямат характер на данък, щом приходите не са предназначени за държавния и общинските бюджети, противоречи на разпоредбата на чл. 60 от Конституцията.”

Не споделяме изводите на съдебния състав за противоконституционност на оспорения текст по следните съображения:

С чл. 31, ал. 1 от Закона за закрила и развитие на културата законодателят е посочил източниците за набирание на средства в Националния фонд “Култура”. С оспорената т. 2 е предвидено, че търговските дружества с държавно участие в областта на културата превеждат във фонда 10 на сто от получаваните от тях приходи от наеми, като отчисленията се правят преди разделянето на наема между наемодателя и републиканския бюджет.

При внимателния анализ на чл. 31, ал. 1 може да се установи, че източниците на постъпления в Националния фонд “Култура” (с изключение на т. 4, която не се оспорва, и т. 11, която няма задължителен характер) са по същество определени по размер отчисления от държавни по характера си вземания. Това се отнася и за оспорената разпоредба на т. 2, в която изрично е посочено, че отчисленията на тези 10 на сто от приходите от наеми се правят преди разделянето на наема между наемодателя и републиканския бюджет. По съдържанието си тази част от т. 2 представлява препращаща разпоредба към закона, уреждащ условията и реда за разпределянето на приходите от наем между търговските дружества с държавно участие, включително и тези в областта на културата, и републиканския бюджет.

Условията и реда за разпределяне на приходите от наем между търговските дружества с държавно участие и републиканския бюджет се уреждат в годишният закон за държавния бюджет. Задължението за държавните и общинските предприятия и едноличните търговски дружества с държавно, съответно с общинско имущество, отдала под наем предоставените им застроени или незастроени имоти, да внасят 50 на сто от получения наем в републиканския бюджет е въведено през 1994 г. с § 7 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 1994 г. Оттогава до 2004 г. включително, във

всеки годишен закон за държавния бюджет съществува аналогична норма в преходните и заключителните разпоредби, а именно: за 1995 г. - § 14, за 1996 г. - § 13, за 1997 г. - § 41, за 1998 г. - § 40, за 1999 г. - § 22, за 2000, 2001 и 2002 г. - § 23, за 2003 г. - § 28 и за 2004 г. - § 30. Във всяка от посочените разпоредби е предвидено, че тя не се прилага по отношение на юридическите лица, при образуването или преобразуването на които имуществото, което те отдават под наем, им е предоставено за извършване на дейности, свързани с отдаването под наем.

Според нас именно от посочените законови разпоредби, съдържащи първичната уредба на взаимоотношенията между държавния бюджет и търговските дружества с държавно участие относно приходите от наем, всяка бюджетна година възниква задължение за определени юридически лица да отчисляват част от тези приходи в републиканския бюджет. Досега съответствието на тези разпоредби с Конституцията не е оспорено и те не са обявени за противоконституционни, поради което прилагането им и съобразяването с тях е задължително.

Що се отнася до оспорената т. 2, единственото ѝ предназначение е да пренасочи част от задълженията на търговските дружества с държавно участие в областта на културата от републиканския бюджет към Националния фонд "Култура". С нея не се създават задължения за тези търговски дружества, различни от задълженията им по съответния годишен закон за бюджета, поради което не може да се обоснове противоречието ѝ с Конституцията ѝ, без да се обоснове противоконституционността на съответната законова разпоредба, въвеждаща първичното задължение за тези юридически лица да внасят част от приходите си от наем в републиканския бюджет. По същество с оспорената т. 2 се извършва едно преразпределение на съществуващо държавно вземане преди постъпването му в републиканския бюджет – дължимите на републиканския бюджет 50 на сто от приходите от наем, получавани от търговските дружества с държавно участие в областта на културата, се преразпределят, като 10 на сто от тях се отчисляват за Националния фонд "Култура", а останалите 40 на сто се внасят в бюджета.

С чл. 2, ал. 8 от Закона за устройството на държавния бюджет законодателят е определил, че държавните приходи не са целеви и служат за покриване на разходите, но няма конституционна забрана със специален закон да определи някои от държавните приходи за целеви, включително да ги обособи като извънбюджетни, като посочи предназначението, за което могат да бъдат използвани.

Според чл. 23 от Конституцията задължение на държавата е да създава условия за свободно развитие на науката, образованието и изкуствата и да ги

подпомага. Конституцията не съдържа задължителни разпоредби за средствата и начина за създаването на условия за свободно развитие на културата и за подпомагането ѝ. Предпочетеният от законодателя подход за подпомагане на културата е създаването на Национален фонд "Култура", който да подпомага развитието на културата, като набира, управлява и разходва средства, предназначени за провеждане на националната политика в областта на културата. Именно фондът е финансово-правната форма, чрез която се регламентират извънбюджетните приходи и разходи на държавните органи и бюджетните организации и отношенията им с държавния бюджет във връзка със задачи от национален характер - § 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за устройството на държавния бюджет.

Твърдението в искането, че задължението на съответните търговски дружества да правят 10 на сто отчисления от приходите си от наеми е допълнително финансово утежнение за тях наред със задължението им за плащане на данък върху тези приходи, е неоснователно. Въпросните отчисления от приходите от наеми се отчитат от съответните търговски дружества като разходи, направени на основание на действащ нормативен акт. Доколкото в чл. 23, ал. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане не е предвидено, че финансовият им резултат за данъчни цели се увеличава с тези разходи, не може да се приеме, че съответните търговски дружества са длъжни да плащат данък върху целия размер на получаваните от тях приходи от наеми, независимо че отчисляват част от тях за републиканския бюджет и за Националния фонд "Култура".

С оглед посоченото считаме, че искането на състава на Върховния касационен съд, Търговска колегия, за обявяване на противоконституционността на чл. 31, ал. 1, т. 2 от Закона за закрила и развитие на културата е неоснователно и следва да бъде отхвърлено.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Лидия Шулева)

